

418422

III 1865/6, 1-80

Protokół

1865/6

posiedzenia sejmowego z dnia 23. Listopada 1865.

Po zgromadzeniu się 119 posłów ogłasza xiążę Marszałek Sejm otwartym i zagaja posiedzenie przemową do Zgromadzenia, które na wezwanie xięcia Marszałka wnosi na cześć Najjaśniejszego Pana trzechkrotny okrzyk: „Niech żyje!”

Początem zabiera głos JW. c. k. Namiestnik br. Paumgartten i składając do łaski Marszałkowskiej Najwyższy Manifest z dnia 20. Września 1865. r., niemniej pismo odręczne Najjaśniejszego Pana z dnia 7. Listopada 1865. r. przedkłada co następuje: Wysoki Sejmie! Jego Cesarsko Królewska Apeostołska Mość najmiłościwiej rozkazać raczył, ażeby cesarski Manifest i Patent z dnia 20. Września 1865. Wysokiemu Sejmowi do wiadomości podane były.

Dotyczące Najwyższe pismo odręczne opiewa: „W Moim Manifestcie i w dołączonym doń Patencie z dnia 20. Września 1865. wskazałem drogę, na którą Mój Rząd ma wejść, ażeby uzyskać trwałe podstawy dla konstytucyi Państwa, zdolnej zapewnić Monarchii byt jednolity, a pojedynczym królestwom i krajom uzasadnione prawa, które im nietylko w zakresie ich samoistości, ale zarazem jako nierozdzielnie połączonym częścią całości przysługują!”

„Z uwagi na ważność tego aktu stanu, rozkazuję zawiadomić o nim przy otwarciu Sejmu Moich królestw i krajów w zachodniej części Państwa.”

„Dan w Wiedniu 7. Listopada 1865.

Franciszek Józef, w. r.”

Stosownie do tego Najwyższego rozkazu mam zaszczyt złożyć w ręce Jaśnie Oświeconego xięcia Marszałka w językach krajowych wystosowany egzemplarz Najwyższego Manifestu i Patentu z dnia 20. Września 1865. — We Lwowie dnia 23. Listopada 1865.

C. kr. Namiestnik br. Paumgartten, Fml. w. r.

Następnie przedstawia W. c. k. radcę Namiestnictwa Possingera jako komisarza rządowego i zapowiada wnioski rządowe do ustawy gminnej,

o obszarach dworskich, o reprezentacyi powiatowej, o utrzymaniu dróg publicznych nie eraryalnych, o konkurencyi do szkół i kościołów, o regulacyi stosunków galicyjskiego stanowego Zakładu kredytowego, o środkach ku zmniejszeniu niedostatku w kraju, wnioski dotyczące ocenienia ustawy o księgach gruntowych, o politycznym podziale kraju i dotyczące oddania funduszy i zakładów krajowych.

Xiążę Marszałek wnosi, ażeby Wysoka Izba dziękczynny adres do Najjaśniejszego Pana uchwaliła, — zaś poseł Ludwik Skrzyński przedkłada następujący wniosek naglący: „Wysoka Izba uchwała: Sejm pragnąc złożyć jak najprędzej u stóp Tronu wyraz tych uczuć wdzięczności, któremi przejęty go wspaniałomyślne akta najlaskawszej woli monarszej, wzywa W. Wydział krajowy, aby zaprosiwszy do grona swego zastępcę Marszałka X. arcybiskupa Litwinowicza, zajął się ułożeniem dziękczynnego adresu do Najjaśniejszego Pana i adres ten na tém jeszcze posiedzeniu pod rozpoznanie i uchwałę W. Sejmu poddał. — L. Skrzyński w. r. poseł sanocki, popierający: Stanisław Połanowski w. r. poseł żółkiewski; Stanisław Starowiejski poseł tarnowski; Alfred hr. Potocki w. r. poseł leżajski, Żuk Skarzewski w. r.; Zygmunt Kozłowski w. r. poseł przemyski, Franciszek Paszkowski w. r. poseł krakowski, Kazimierz Grocholski w. r.; Alojzy Bocheński w. r.; Karol Hubicki w. r.

Wniosek powyższy poddany przez xięcia Marszałka w dwóch ustępach oddzielnie pod głosowanie, większością głosów przyjęto, a poprawkę posła Borkowskiego, ażeby adres przez Wydział krajowy wypracowany dopiero na następnym posiedzeniu przedłożony i pod dyskusję W. Izby oddany został, — nieprzyjęto.

Xiążę Marszałek przystępuje do tymczasowego ukonstytuowania biura na zasadzie regulaminu prowizorycznego i powołuje na sekretarzy, zaniem wybór nastąpi, wiekiem najmłodszych po-

słów: Ludwika Wodzickiego, Kozłowskiego, Gnie-
wosza i Juzyczyńskiego. — Dalej zawiadamia xiąże
Marszałek o podzieleniu W. Izby na sekcye — a to
następującym sposobem:

Sekeya I. Agopsowicz. — Baworowski. —
Borysikiewicz. — Cichorz. — Dubs. — Jarunto-
wski. — Kirchmajer. — Kozioł. — Kozłowski. —
X. Kuryłowicz. — X. Malinowski. — X. Mogil-
nicki. — X. Oleyngier. — X. Pawlikow. — Pie-
truski. — Potocki Adam. — Pudło. — Rejzner. —
Rogaliński. — Rogalski. — Skrzyński Ignacy. —
Stocki. — Szemelowski. — Tarczanowski. — X. Ar-
cybiskup Wierzchlejski. — Witalis. — Zakrzewski.

Sekeya II. Breuer. — Boczkowski. — Bor-
kowski. — Cywiński. — Demkow. — X. Dzero-
wicz. — X. Dobrzański Antoni. — Gniewosz. —
Horodyski. — X. Juzyczyński. — Kaczkowski. —
Krański. — Krawcow. — Kowbasiuk. — Ławrowski. —
Ławrynowicz. — Majer. — X. Morgenstern. — X.
Biskup Polański. — Procak. — Rusoeki. — Sa-
melson. — Seidler. — Szeliski. — Szpuar. —
X. Szwedzicki. — Dr. Zdun.

Sekeya III. Andrejczuk. — Biłous. — Bo-
cheński. — Dolański. — X. Dobrzański Alexan-
der. — X. Ginilewicz. — Goluchowski. — Hop-
pen. — X. Kaczała. — Kallier. — Karpiniec. —
Laskowski. — Lipczyński. — Liszcz. — Łapiczak. —
X. Biskup Manastyrski. — Paszkowski. — X. Po-
lowy. — X. Biskup Pukalski. — Rusiecki. — Ru-
towski. — Sanguszko. — Smarczewski. — Staruch. —
Trochanowski. — X. Trzeszczakowski. — Wężyk.

Sekeya IV. Czajkowski. — Czechura. —
Dietl. — Drozd. — Dwoliński. — X. Fortuna. —
Gnoiński. — Kobylarz. — Koroluk. — Krzeezu-
nowicz. — X. Kuziemski. — Landesberger. —
Łepkałuk. — Młocki. — X. Nehrebecki. — Pa-
węcki. — X. Pietrusiewicz. — Polanowski. — Ska-
rzewski. — Starowiejski. — X. Stępak. — X. Ar-
cybiskup Szymonowicz. — Wodzicki Ludwik. —
Zahorojko. — Zatwarnicki. — Zaparyniuk. —
Zbyszewski.

Sekeya V. Bielewicz. — Golejowski. — Gro-
cholski. — Gutowski. — X. Guszalewicz. — Haus-
ner. — Hebda. — Hrycak. — Hubicki. — Janow-
ski. — Kabath. — Kmietowicz. — Krawczyk. —
Kobak. — Krzysztofowicz. — X. Arcyb. Litwino-
wicz. — X. Łoziński. — Mohr. — X. Naumowicz. —
Potocki Alfred. — X. Ruczka. — Smolka. — Skrzyń-
ski Ludwik. — X. Ustyanowicz. — Wodzicki Hen-
ryk. — Ziembicki. — Zyblikiewicz.

W. Izba powyższy podział na sekcye za-
twierdziła.

Odczytany protokół posiedzenia z dnia 31go
Stycznia 1863. r. przyjęty został. — Wniosek xięcia
Marszałka, ażeby W. Izba przystąpiła do wyboru
sekretarzy, upada, natomiast przyjmuje W. Izba
wniosek posła Borkowskiego, ażeby dawni sekre-
tarze aż do sprawdzenia wszystkich nowych wy-
borów funkcyę swą dalej pełnili. — Na wniosek
xięcia Marszałka W. Izba przystąpiła do wyboru
sześciu rewidentów. Większością głosów wybranymi
zostali posłowie: Żuk Skarzewski, Biłous, Samel-
son, Łoziński i Henryk Wodzicki; ponieważ ale dla
jednego rewidenta nieuczyskano bezwzględnej więk-
szości głosów, W. Izba przystępuje do dalszego
wyboru jednego rewidenta.

Posel x. Szwedzicki przedkłada następujący
wniosek naglący:

Wysokij Sojme krajewyj!

Nahlaszczyj wnesok.

Od troh lit wże trwajuczij neurozaj spro-
wadyw na selan naszoho kraju welykij niedostatok
i nuźdu. S jesty w r. 1863. taja nuźda no po hde-
nekotorych storonach stałasia dotklywoju — tre-
wajuszczu w r. 1864. neustanna słota nedopustyla
pobolszoy czasty płodiv z pola sobraty, szczo ciłkom
tam nezmarńo, i dało sia z welykym napruženiem
do domu zwesty, buło ciłkom nykłe i newydatne.. —
Z-rno bezslyne zasijane w piznoj oseny neworo-
żyło z wesnoju toho roku dobroj nadiji, ktoruju
speka u nas nepraktykowana a nakoniec wczasnij
morozy z wsim zniszczyły. — Bez presady skazały
možno, ze w ciłym kraju naszym z duże małymy
izjatiamy prawi nyczoho sia neurodyło, ze selane
naszi nemajuczij zwyczajno żadnych zasobiw, ostały
bez chliba a towar roboczij, oden poratunok bid-
noho w welykoj potrebi, bez wsiakoj paszy. — Sum-
bere czelowika proidzajuczoho czerez naszi sęła,
jesty wsinda no pustij bumna pobaczył, a whla-
nuwszy poblyzsze w nuźdu selanyna, pereswiadczył
sia, że teper wże nema zerna doma, ze tojże wy-
dyt pered soboju omal szcze rik ciłyj niedostatku
i nuźdy, ktoroj dla braku wsiakoho zarobku w za-
den sposib zapobiczij nemoze, ze prywydźuje na
pewno, jak brak wsiakoho prokormenija wyklycze
riźnoho roda choroby, tyfus, cholera, a na konec
i smert' hołoda na neho i jeho rodynu. — Tuju
krajnu nuźdu pobilszajut szcze podatki, ktorij,
aby opłatyty, ostatnuju chudobynu sprodawadaty mu-
syty, a tuju dla zahalnoho braku hroszij po cinach
nesłychanych, korowu, woła po 10 złr. Żywyty sia
nema czym i ne bude! obrobyty pote ne bude czym —
i zasijaty ne bude czym, i jakaż to smutnaja bu-
dusznost'! — Jak zaczuwajem na pewno, opuskajut

selane z mnohych storon svoji rodymi chaty, szukajuczy w szczaslywszych storonach pozywlinija, — tym, szczo ostanut, brozyt najbilsza opo-
snost' krajnoj nuždy i jej poslidestwij. — Dla toho stawlat nyzepysani posly nastojaszczij nablaszczij wnesok: Wysokij Sojm uchwalyt, aby do W. c. k. prawytelstwa wstawyty zia: 1e. Ekzekucju wsiakich podatkiw zaraz wstrymaty; 2. kredyt troch milio-
niw ryńskich na poratunok potrebnych halyckich selan wyjednaty; 3. osobnennu komisiju do toho diła z 6 czleniw z posered krajewoho sojmu do stawle-
nia dotycznich wneskiw jak najskorsze wydilyty.

Lwiv dnia 23. lystopada 1865. r.

J. Szwedzickij w. r. wneskodatel.

W. J. komisarz rządu oświadcza, iż Rząd krajowy na najbliższym posiedzeniu odda do łaski marszałkowskiej wniosek dotyczący tej sprawy. — W. Izba przyjmuje jednogłośnie wniosek posła Zyblikiewicza, ażeby wniosek posła Szwedzickiego od-
łożyć aż wniosek rządowy dotyczący tego przed-
miotu, przedłożony zostanie.

Posel Smarzewski, sprawozdawca Wydziału krajowego, któremu poruczono redakcyę adresu do Najjaśniejszego Pana, przedstawia następujące dwa projekta do adresów:

I. Najjaśniejszy Panie!

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkim xięstwem Krakowskim wypełnia radośnie swój obowiązek, składając u stopni Najwyższego Tronu wyrazy uczuć obudzonych w sercach mieszkańców tego kraju wzniosłemi słowy Najwyższego Manifestu z dnia 20. Września 1865.

Mądre Waszej Cesarsko Królewskiej Apostolskiej Mości zamiary, oparte na tej zasadniczej myśli, którą na wiekopomnym dniu 20. Października 1860. raczyłeś Najjaśniejszy Panie ludom Twoim objawić, nie zostały spełnione. Instytucje zaprowa-
dzone ustawą o reprezentacyi Państwa nie zdołały pożądanęj podać rękojmi interesom całego Państwa i pojedynczych krajów.

Niestając w pieczołowitości około dobra ludów Twoich, raczyłeś Najjaśniejszy Panie! zwrócić uwagę na przeszkody, które tamowały urzeczywistnienie Twoich wysokich zamiarów i zagrażały istotnej podstawie praw ludów, berln Waszej Cesarsko Królewskiej Apostolskiej Mości podległych. Otwierając drogę, na której według Twój Najjaśniejszy Panie! najtąskawszej zapowiedzi mamy być powołani do współdziałania przy rozwiązaniu najważniejszych zadań i na którą gotowi jesteśmy wstąpić z ufnością i poświęceniem, raczyłeś Wasza Cesarsko Królewska Apostolska Mość na nowo wy-

powiedzieć zasady, które w mądrości Twój uważasz jako podwaliny zamierzonej świetnej budowy, i które słusznie upatrywać raczysz w umocnieniu potęgi Monarchii przy sprawiedliwym uwzględnieniu różnorodności jej składowych części i historycznego tychże części rozwoju, tudzież we współdziałaniu ludów w prawodawstwie i zarządzie finansów przez uchwały ich reprezentacyj legalnych. Pozwól Najjaśniejszy Panie! abyśmy idąc w ślad za wzniosłą Twą a dla dobra Twych ludów nieodmiennie przewodniczącą Ci myślą — którą także w odczytaném nam Najwyższym piśmie odręcznym z dnia 7. Listopada b. r. ponowny dać wyraz raczyłeś, złożyli u stopni Najwyższego Tronu wynurzenie nadziei, iż w tych przyszłych ustanowach, o których orzekać mają reprezentacje Twych królestw i krajów, dostąpią także słusznego uwzględnienia właściwe, na podstawach historycznych i narodowych oparte żywotne naszego kraju potrzeby.

Pełni przeto otuchy i przejęci wdzięcznością składamy u stóp Waszój Cesarsko Królewskiej Apostolskiej Mości zapewnienie niezłomnej wierności i niezmiennego przywiązania do Twój Najjaśniejszy Panie! najdostojniejszej Osoby i do Twego z chwałą panującego nam Domu.

II. Najjaśniejszy Panie!

Aktem łaski Monarszej raczyłeś Wasza Cesarsko Królewska Apostolska Mość wlać pociechę do wielu serc strapionych. Otwarły się bramy więzień, wstrzymane zostały śledztwa sądowe; nadzieja w nieograniczonej wspaniałomyślności Twego Najjaśniejszy Panie! najszlachetniejszego serca, napełnia otuchą tych wszystkich, na których ciążyą jeszcze skutki wyroków sądowych.

Prawo łaski jest najświetniejszym klejnotem korony i najszczytniejszą Panujących prerogatywą. Za ten wspaniałomyślny sposób, w jaki Wasza Cesarsko Królewska Apostolska Mość raczysz wykonywać tę Najwyższą prerogatywę, przyjm Najjaśniejszy Panie! od zgromadzonego Sejmu królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkim Xięstwem Krakowskim wyuurzenie najgłębszej wdzięczności, które z wzruszonym sercem obok zapewnienia niezłomnej wierności u stopni Najwyższego Tronu składamy.

Posel Grocholski przedkłada następujący party wniosek:

W. Izba raczy uchwalić:

Uchyła się dyskusya specyjalna nad przedłożonym przez Wydział adresem do Najjaśniejszego Pana, i głosować się ma tylkn nad całością adresu.

Grocholski, w. r.

Wniosek posła Grocholskiego przyjmuje W. Izba przeważną większością — równie też i dwa adresy, które pojedynczo pod głosowanie poddane zostały. Xiążę Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 3ciej po południu i wyznacza za porozumieniem się z W. Izbą, następne posiedzenie na dzień 25go

Listopada 1865. o godzinie jedynastej przed południem z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego.
- 2) Wniosek dotyczący regulaminu sejmowego.

L. Sapieha.

Zygmunt Zatwarnicki.

Kazimiérz Grocholski.